ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

Ա.ՅԳ ՏԱՐԻ. 16 ԱՊՐԻԼ 1876. ԹԻՒ 8

ՀԻԻՍԻՍԱՅԳ

ԱՅՆ տաճն երկինքին երեսը տեսնուած հիանալի երեւոյթներէն մէկն է Հիւսիսայգը՝ որուն տեսքը նկարագրելու համար պատկերը դրինք հոս, բայց կարելի չէ իր անման գեղեցկութիւնը լուսաբով բացատրել կատարեալապէս։

Այս երեւոյթը երկինքի հիւսիսային հորիզոնին վրայ շատ անգամ կը տեսնուի երկրագնտիս նոյն իսկ հիւսիսային կողմէն, այս պատճառաւ է որ Հիւսիսայգ անունը տուած են որ Հիւսիսային ոյս կը նշանակէ, և որ ծիրանի գօտիի պէս վոթորիկներէն եառքը կերեւի ամպերուն մէջէն։

Այս երկրին մէջ մեր օրով և մեր աչքով տեսնուած Հիւսիսայգը շատ տարի չէ որ զարմանօք լեցուց մեր ժողովուրդը. եթէ մեր յիշողութիւնը ստոյգ է, պատմենք վերջին անգամ տեսնուած այս երեւոյթը, կարելի է մեր պզտիկ ընթերցողներէն ալ յիշողները ըլլան։

1870 Թուականին՝ Հոկտեմբեր 12 ին գիշերը Պօլսոյ բոլոր թաղերէն երկնից վրայ տարօրինակ կարմրութիւն մը տեսնուելով՝ ամեն մարդ տափարան դուրս վազեցին կրակ կայ պօռալով. ամենքը կարծեցին թէ իրօք մեծ հրդեհ մը պատահեր էր։ Մեկը չկար որ երկբայեր այն մեծ ալէաբին վրայ. ամեն կողմէն վազող վազողն. կեռակիր ու կացինակիր գօրքեր, բեռնակիրներ, ջրկիրներ, կարիճ ջրհանակիրներ՝ կուրծքերնին ու գլուխնին բաց,

ոտուընին բոլիկ իրենց ջրհաններէն բարձած՝ հրամանի կսպասէին. քաղաքին մէջ և չրջակայները գտնուած որչափ մարդ ու գործիք որ կար կրակ մարելու յատկացեալ՝ ամենքը ոտքի վրայ էին, ամենքն ատդիս անդին կը վազէին, բայց ո՞ր էր արդեօք կրակը, մարդ չէր գիտեր. ամենքն իրարու կը հարցընէին։ Երբոր ամենքը հասկըցան թէ խաբուած էին, և երբոր առջի վախն անցաւ, ուրիշ ահուդողդ մը պատեց ամենքը. ռամիկներն սկսան աւելորդապաշտական մեկնութիւններ տալ այն օդերեւութին, ինչպէս որ դիտաւոր աստղերու համար կընեն, որոնք որպէս թէ քիչ ժամանակէն կատարուելիք աղէտ մը կամ չարիք մը կը ցուցընեն։ Այս գուշակութիւնը մարգարէական չէր, որովհետև ճիշդ այն ժամանակն էր որ Ֆռանսայի և Բրուսիոյ պատերազմը տեղի կունենար, որուն մէջ մէկ միլիոնի մօտ մարդ մեռան կըսուի։ Թէպէտ այն պատերազմին չարիքն իրաւցընէ մեծ աղէտք մըն էր, բայց Հիւսիսայդին երեւնալէն քիչ հտքը հաշտութիւն եղաւ երկու պատերազմող ազգաց մէջ, որով Հիւսիսայդը ոչ թէ գէշութեան գուշակ մը, հապա ասոր հակառակ՝ խաղաղութեան արշալոյս մը եղաւ դրեթէ։

Այս երեւոյթն այն ժամանակը տեսնուեցաւ աշխարհիս վերին կիսագնդոյն ամեն երկիրներէն, Փարիզէն, Պօլիսէն, Հայաստանի քաղաքներէն, մինչև Հնդկաստանէն։ Պօլիսէն կատարեալ կերպով չէր երեւեր, որովհետև երեւոյթին վարի ծայրը մեր հորիզոնէն կէս մը վար ընկղմած էր մարը մտնելու վրայ եղող արեւու պէս. հորիզոնին վրայ լայնածաւալ ու լուսաւոր ամպ մը միայն կերեւէր, որմէ բոցելէն կարուկ շառաւիղներ կը ցոլանային դէպ ի վեր. երկնից վրայ լուսապայծառ կարմրութիւն մը ծաւալած էր դէպ ի արեւելք. այս վառարանի նման լուսաւոր կեդրոնէն թռչող աստղերու նման բիւրաւոր կայծեր անանկ կը վայլատակէին որ իրաւցընէ ահագին հրդեհի մը կը նմանէր։

Ինչպէս որ լրագրաց մէջ կարդացինք այն ժամանակը յիշեալ Հիւսիսայդին վրայ դրուածները, Հնդկաստանէն կատարեալ պէս տեսնուեր էր իր աննման չքեղութեամբը։ Հիմա մենք հոս կրցածնուս չափ մեր սղտիկ ընթերցողներուն նկարագրենք Հիւսիսայդին բազմաթիւ երեւոյթներէն ամենուն դեղեցիկը։

Երեւակայեցէք խաւար գիշեր մը՝ աստիկ մութ ամպերու մէջէն դէպ ի վար ձգուած օձիկ օձիկ տաճիեչայի ծալքերով լուսեղէն վարագոյր մը ծիրանի գօտիի գոյներով. կարմիր, կանանչ, մանիշագոյն, կապոյտ, դեղին գոյներով հրեղէն վարագոյր մը, վրայի կողմէն ու երկու քովերէն չիտակ կարուած և իր շառաւիղներուն հոսանքը դէպ ի վար ճառագայթած. այս լուսափողփող վարագուրին թէպէտ ճիշդ բայց քիչ մը աւելի աջօտ մէկ պատկերը վրայի կողմէն կերեւի՝ որ բուն Հիւսիսայդին անդրադարձ ցոլացումը կամ ստուերը կը կարծուի։ Այս բոցաճաճանչ վարագուրին վարի կողմէն ծովու ալիքներու նման ըլյս մը կը ցոլանայ կանոնաւոր օձիկ օձիկ ձևով և հիանալի չարժմամբ. վարագուրին եռանէն հրալից փամփշտի (ֆիշէնք) պէս անհամար կածկըլտուքներ կը սլանան օձապտոյտ ցայտումով՝ դէպ ի մութ ամպերուն մէջ։

Այս սքանչելի օդերեւոյթը Պ. Ճ. Ա. Բրամեան դեղեցիկ կերպով կը պատմէ 1871 իր Տարեցոյցին մէջ՝ որմէ հատուած մը ղատեղով հոս վերը կը դնենք։

«Հիւսիսային երկիրներու մէջ այս երեւոյթի գոյնն ամէն տեղ նոյն և նման չէ, և երբեմն այնպէս պայծառ՝ որ մարդ կըրնայ նոյն լուսով կէս գիշերուան մէջ անդամ կարդալ։ Երբեմն լոյսն ուղղակի կը ճառագայթէ հորիզոնէն, երբեմն ալ երկու ծայրերովը հորիզոնի վրայ կեցող կամարէն։ Երբոր այս ձևը պատահի՝ շատ ան-

գամ կը մթննայ երկինքը այն մասն՝ որ կամարին կամ աղեղան տակն է և կամարի եղերքէն լոյսը դուրս կը հոսէ ամենափայլ պայծառութեամբ։ Լուսին հոսանքը կամ ճառագայթները, հովէն աղկացեալ ցորենոյ արտի նման, վէտ վէտ կը տատանին և այս երբեմն արագ՝ մխանգամային գեղեցիկ շարժման առեն՝ լուսոյ աղկութեան մէջ՝ անհամար ասուպները կերևին որոնք կայծակի արագութեամբ այսդիս անդին օձաձև կը սլանան։

«Երբեմն լոյսն՝ վոխանակ հոսանքի կամ շառաւիղի պէս ճառագայթելու՝ մթնոլորտը կը լեցունէ, այնպէս որ տեսնողն ինք զինք լուսոյ ամպերէ չրջապատեալ կը կարծէ։»

Հետևեալ ոտանաւորը Առակը մեր պզտիկ բաժանորդներէն մէկը գրած ու խրկած է՝ խնդրելով որ հրատարակենք։

ՄԿՆԵՐՆ ԵՒ ԿՈՅՐ ԿԱՏՈՒՆ

Երկու մրկներ առտուն եկին,
Յատերտելով որսի գացին։
Տեսան ճանբան մի կոյր կատու,
Որ էր մամիկ շատ բոլներու։
Գովը գացին, ողջունեցին,
Ըսին. — «Մամիկ, ինչ է fn ցաւ.
«Կը մրսածես միշտ տրտմագին,
«Նստած միևնակ յայս fառանձաւ։
«Եկուր, մամիկ, մայր եղիր մեզ,
«Եւ մենք որդի հարազատ fեզ.
«Քոյ պէտերդ կը հոգանք միշտ,
«Զուարթ եղիր, մի՛ կրեր միշտ»։

Խեղճուկ կատուն ոտի ելաւ,
Ըսաւ աճոցց. — «Միշտ միշտ.
«Քուզում, սա ձեռէս բռնեցէք,
«Անկար եմ ես, ճարս հոգացէք։

Մրկներն բռնած երկու fովէն,
Տոտիկ տոտիկ կը fալցրնեն.
Խեղճ կենդանին շուտ հասկըցաւ,
Թէ գլխուն ինչ փորձանք հասաւ։
Առօf փառօf տունը տարին,
Ձորս հինգ մրկներ բարեւն առին,
Նստեցուցին մէկ տեղ մը զայն,
Իրենք ալ fովը շարուեցան։

Ծակէն ծուկէն մրկներն եկան,
Եւ մեծ սբրահ մը լեցուեցան.
Խեղճ կատուն ալ մէջ տեղ առին,
Հոն մեծ ժողով մը կազմեցին։

Ճարպիկ մուկ մը ցատելով վեր,
Ըսաւ. — «Եղբարք, բարի եկիք.
«Ձար ս'ատելի ոխերիմ ձեր,
«Մեր ձեռքն ինկաւ իբր խաղալիք։
«Ինչպէս կուզէք այնպէս ընենք,
«Եթէ կուզէք մահու մատնենք.
«Պիտի՛ք, ասենք մեր խեղճ ձագեր,
«Կը մեռցրնեն միշտ անվեհեր։»

Բոլորը մէկէն ձայն ձրգեցին,
— «Այո՛ այո՛, մահ այս չարին».
Եւ վազելով զարկին կատուն,
Մեռած ինկաւ խեղճը վախուն։

Մարդիկ վարէն ահով դողով,
Որը դանկով, որը փայտով,
Վեր վազեցին, սրահը բացին,
Բոլոր մրկաց ջարդ մը տուին։

—

Ինչ որ ընես ուրիշին,
Դու ալ նոյնը կը գրտնաս.
Ձանձ գործել միշտ բարին,
Որ դու բարի ըսատնաս։

ԿԱՐԱՊԵՏ Հ. ԽՕՍՐՈՎՆԵԱՆ

ՏԱՆ ԱՓԱՂԱՂԸ

Տանտիկինը մը ամեն առտու իր աքաղաղին խօսելու ժամանակն արթննալով՝ աղախիններուն կանուխ ձայն կուտար զանոնք աշխատացընելու համար։ Աղախինները շատ յոգնել չուզելով՝ իրենց մէջը որոշում կուտան աքաղաղը մեռցնելու՝ կանուխ ելնելէն ազատելու համար. կը կարծէին որ եթէ աքաղաղը չըլլար, իրենց խաթունը այնչափ կանուխ չը պիտի արթննար։ Ուստի գաղտուկ իրենց այս նպատակին ի գործ կը դնեն, բայց իրենց յոգնութիւնը պակսելու տեղ՝ աւելի կը շատնայ, որովհետև Տանտիկինը չդիտնալով թէ ժամը քանիին կը խօսէր աքաղաղը, կսկսի անկէ առաջ աւելի կանուխ արթընցընել աղախինները։

Այս պատմութիւնը կը հասկցընէ որ շատ մարդիկ նոյն իսկ իրենց ձեռօքը պատճառ կըլլան իրենց թշուառութեան։

ՅՈՎՍԷՓ ԳԵՂԵՑԻԿ

Յակոբ Նահապետին տղան Յովսէփ Գեղեցիկն առաքինութեան և խելացութեան կողմանէ ամեն պատանիներու անուանի օրինակ մը ըլլալով՝ սիրով մտիկ կընենք իր դէպքերուն եկած բաներուն պատմութիւնը, եթէ հաղարաւոր անգամ ալ պատմուի։ Ուստի այս անգամ իր եղբայրներէն դէպի տեղ ծախուելուն պատմութիւնը սլիտի յիշեցնենք աղբյոց՝ անոր մէկ աղբար պատկերը դնելով հոս։

Յովսէփ տասնեօթն տարու էր, և իր եղբայրներուն հետ ոչխար կարածէր. Յակոբ մեւս տասներկու ղաւկներէն աւելի կը սիրէր զՅովսէփ, ինչու որ իր ծերութեան ժամանակը սիրացեր էր անոր, և անոր մայրը՝ Ռաքէլ՝ ծնելու ժամանակը յաւէն մեռեր, և Յովսէփ մօրմէ որբ մնացեր էր. ուստի հայրը աղբար հոգատար մը չունէր տուեր էր անոր։ Յովսէփի եղբայրները կասկածելով որ իրենց հայրը իրենցմէ աւելի կը սիրէ Յովսէփը, կը նախանձէին վրան, և կատէին զանիկա։

Յովսէփ օր մը երազ մը տեսնելով իր եղբայրներուն պատմեց. «Կաղաչեմ մտիկ ըրէք, ըսաւ, սա զարմանալի երազս։ Արտի մը մէջ կը դանուէի և հոն ձեղի հետ գոբրոնի որայները (տեմէս) կը կապէի. մէյ մ՚ալ նայիս ոտք ելաւ կայնեցաւ իմ որայս, և ձեր որայներն ալ եկան իմինիս դէմը բարև բռնեցին ու ամենքը մէկէն երկրպագութիւն ըրին անոր։»

Եղբայրները վախնալով որ Յովսէփ՝ իրենցմէ պզտիկ բայց աւելի խելացի ըլլալով՝ չենք իրենց վրայ տիրէ և երազը կատարուի, կսկծին առաջուընէ աւելի ատել զանիկա։ Յովսէփ ուրիշ օր մը երազ մըն ալ կը պատմէ իր եղբայրներուն. «Այնպէս կերևէր ինծի որ, կըսէ, արևը, լուսինը և աստղերը երկրպագութիւն կընէին ինծի։» Երբոր հայրը կը լսէ այս երազը՝ կը հարցընէ Յովսէփին թէ ինչ կը նշանակէ այն. «Դուն ալ, կըսէ, պիտի գայ ատեն մը որ ես, մայրդ ու եղբայրներդ քու առջևդ երկրպագութիւն ընելու պիտի գանք։ Անոր վրայ եղբայրներուն նախանձն աւելի կը դրդռի, և օր մը երբոր ոչխար կարածէին, հեռուէն տեսնելով Յովսէփը որ կուգար, խորհուրդ կընեն մէջերնին ու կըսեն, «եկէք սա մեծ մեծ երազները տեսնողն սպաննենք, և սա փոսին մէջը թաղելէն ետքը՝ լաւ տարածենք թէ գազանը յափշտակեց ու բղըքտեց ղինքը, տեսնենք ինչպես պիտի կատարուին իր երազները։» Ռուբէն եղբայրը լսելով դայն՝ խրատ կուտայ միւսներուն որ չդպչին անոր, արիւնը չմանեն, հապա ողջ ողջ հորին մէջ ձգեն. այս կերպով կուզեր Յովսէփը ազատել և իր ծերունի հօրը դարձընել։

Բոլոր եղբայրներն այս խորհուրդին հաւնելով՝ երբոր Յովսէփ մօտեցաւ իրենց, բռնեցին վրայի աղտոր հագուստը մերկացուցին ու ղինքը հորը նետեցին՝ ուր ջուր չկար։ Պահ մը ետքը տեսան որ հեռուէն Իսմայելացի վաճառականներ կուգան՝ որոնք ուղտերու վրայ վաճառք բեռցուցած Եգիպտոս կը տանէին։ Յովսէփի եղբայրներն Յուդայ խորհուրդ կուտայ միւսնե-

րուն որ Յովսէփը հոբէն հանեն ու գերիի տեղ այն վաճառականներուն ծախեն։ Այս խորհուրդը Ռուբէնէն դաղտուկ կատարելու ելնելով՝ սակարկութիւն կընեն Իսմայէլացւոց հետ, ստակը կառնեն և Յովսէփը անոնց ձեռքը կը յանձնեն. եւքը ոչխար մը կը մորթեն, անոր արեան մէջ կը թաթխեն Յովսէփին հագուստը և կը տանին իրենց հօրը կըսեն թէ՝ Յովսէփ անապատին մէջ վայրի դազաններէն ըղքտուեր է, ահա իր արիւնաթաթախ հագուստը։

Յակոբ Նահապետ այս փոթին վրայ սաստիկ տրտմելով՝ սուգի կը մտնէ մինչև այն օրը որ Յովսէփին ողջ ըլլալը կը լսէ և Եգիպտոսի մէջ մեծ իշխանութեան հասնիլը կիմանայ։

ԿՈՒԿԷՈՒԻ ՄԱՏԱՆԻՆ

Հին պատմութեան մէջ կարդացուած զարմանալի բաներէն մէկն է Կուկէոլի մատնին՝ որուն անդամանդին վրայ նայելուն պէս իսկոյն աներեւոյթ կըլլայ եղեր աչերը՝ երբ որ կամքն ուզէ։ Ահաւասիկ այս մատանիին պատմութիւնը։

Ժամանակաւ Փոքր Ասիոյ տիրող Թագաւորներէն մէկը, որուն անունն էր Գանտոլ, այնքան գեղեցիկ իշխանուհի մը ունէր, որ իր քաղաքը եկողին գացողին իր կնոջը գեղեցկութիւնը կը գովէր անդադար եւ կը պարծենար անոր վրայ։

Ասիոյ մէջ այսօրուան պէս սովորութիւն էր որ կնիկները քօղով կը ծածկէին իրենց երեսը, երբէք բայ երեսով չէին ներկայանար էրիկ մարդու առջեւ՝ բայց ի իրենց հօրմէն և ամուսինէն։ Եւրոպական սովորութիւնները դեռ չծաւալած տեղեր՝ մինչեւ այսօր արգիլուած է կանանց մարդու մօտենալ և քօղը հանել, որ մեծ անարգանք կը սեպուի. այս արգելքն աւելի խիստ էր Գանտոլի ժամանակ։

Գանտոլ բարեկամ մը ունէր Կուկէս անուն՝ որ իր վստահութեան արժանի կը կարծէր, և որուն այնքան շատ կը գովէր իր կնոջ գեղեցկութիւնը, որ այս իշխանուհին ճանչնալու սաստիկ փափաք մը ունեցաւ Կուկէս։ Թագաւորն ալ շատ հպարտ ըլլալով ուզեց ցուցընել Կուկէսին թէ իր հիացումը չափազանց չէր, խոստացաւ որ օր մը ղինքը խուց մը պահէ, ուր ուզածին պէս կարենայ դիտել իշխանուհին, երբոր անի քօղը վերցունէ իր երկանն առջեւ։

Թագաւորը խոստմունքն կատարեց անխոհեմութեամբ, բայց չուտով ղղջաց, վասն զի Թագուհին Կուկէսի պահուըտած տեղէն երեսը տեսնելով՝ ղինքն անանկ քօղամերկ՝ օտարականի մը ցուցընելուն համար

այնքան բարկացաւ որ միտքը գրաւ վրէժ առնել էրկնէն։ Գաղտուկ կանչել տուաւ հեռաքրքիր Կուկէսը, և խստիւ առաջարկեց որ իր յանցանքը քաւելու համար յանձն առնու կամ ինք մեռնել կամ Թագաւորը մեռցընել։

Մտածեցէք անպամ մը, պզտիկ ընթերցողներս, թէ ո՞րչափ սարսափեցաւ այս մարդը երբ այս խօսքը լսեց. բայց Թագուհին չուզեց թողուլ ղանիկայ որ օձիքն ազատէ մինչև որ գտնէ չխոստացաւ Գանտոլը մեռցընել։

Կըսեն թէ Կուկէս մատանի մը ունի եղեր՝ որուն անդամանդին վրայ նայելուն պէս՝ իսկոյն աներեւոյթ կըլլայ եղեր, այս մատանիին ուժովը կերթայ Գանտոլի վրս-

տահութիւնը կը խաբէ, և կը մեռցընէ իր անխոհեմ բարեկամը և ինքը անոր թագաւորութիւնը ձեռք կանցընէ։

Իմ պզտիկ կարդացողներս, յայտնի է թէ քնաւ չկրնար ըլլալ անանկ մատանի մը՝ որ մարդ դնողը կարենայ ուզած տեղը անտես ընէլ. հին տեղը ասանկ հրաշալի պատմութիւններու շատ կը հաւատային, որոնց հիմա մնապաշտութիւն կըսեն։ Երեք տարեկան տղան կրնայ մտածել որ եթէ Կուկէս ասանկ զօրաւոր մատանիի մը տէր էր, ինչո՞ւ համար թագուհին ղինքը ոճիր գործելու ստիպած տեղը՝ չկրցաւ անեծքէ ազատել. չէր կրնար անդամ մը աչքը մատին վրայ դարձընել և օձիքն ազատել այն սպանութեան թելադրութենէն։

Բայց, ուշիմ տղայք, մի նեղանաք թէ հին տեղը ինչո՞ւ ասանկ չըլլալիք պատմութիւններ կը չինէին։ Ան տեղն հասարակութիւնը ռամիկ ըլլալով՝ սարսափելի օրինակներով կուզէին ղինքը չարագործութենէ հեռու կեցընել, ինտոր որ առակներ կը պատմէին, կենդանեայ բերանը լեզու կը դնէին, մարդիկը անօրէնութենէ զգուշացընելու և բարեգործութեան հետեւեցընելու համար. մնապարծութիւնը, նախանձը, ագահութիւնը, վերջապէս ամեն տեսակ մոլութիւնները չարաչար հարուածելու և ղանոնք տեղի ընելու համար ամեն տեսակ առասպելներ ու չինծու պատմութիւններ կը հնարէին։ Աւանկ ալ կերևի թէ մնապարծութիւնը և շաղակրատութիւնը (պօշ պօղաղլըք) տեղի բաներ ըլլալը հասկցընելու համար չինուած է Կուկէսի պատմութիւնը՝ որ իր կնկանը գեղեցկութեան վրայ սին ու պարապ տեղը կը պարծեննար շաղակրատութեամբ, որով թէ իր թագաւորութիւնը կորսնցընելու պատճառ տուաւ, և թէ իր մահուան։

Ահա այս միտքով էր, ուշիմ տղայք, շաղակրատութիւնը դէշ բան ըլլալը հասկցընելու համար էր որ մեր թերթին մէջ դրինք անցեալները կարմիր վարդուկին պատմութիւնը՝ որ դայլին կերակուր եղաւ իր շաղակրատութեան պատճառաւ։ Իմացանք որ մեր պզտիկ կարդացողներէն ոմանք դայլէն վախնալու սարսափ յայտներ են, թող դիտեն անանկները թէ դայլին ձեռքէն ազատելու դիւրին ճանբան կայ, ինչպէս որ մեր 3 թիւ թատրոնին մէջ ըսած ենք. դայլէն աւելի վախնալու բանը դէշ սովորութիւնն է, մոլութիւնն է, ասոր համար է որ մոլութիւնները դազանի նմանցուցած են հին իմաստունները, և ասոր համար է որ կենդանիներու վրայ առակներ չինած են։

ԲԱՂԱՔԱՒԱՐ ԴՈՂԸ

Աղնուական պարոն մը հագուած սըգուած, ծոցը լեցուն՝ պարտեզը երևելով՝ անտառէ մը կանցնէր, կը փափաքի քիչ մը հանգչիլ հոն, բայց ծառի մը տակ նստած և թռչնոց անուշիկ ձայնը մոռիկ ըրած աեղն՝ քունն է կը տանի։

Արթնցած տեղն կը նայի որ մէկը նստեր է դէմը աորճանակ մը ձեռքը առած՝ որուն բերանը դէպ իրեն դարձուցեր կեցեր էր։ — Ի՞նչ կը խնդրէք, պարոն, կը հարցունէ մեր աղնուական պարոնը առանց վեր նայելու։

— Ոչինչ, կըսէ դիմացինը, քսակնուդ պատ ուրիշ բան չեմ ուզեր։

Աղնուականն իսկոյն քսակը հանելով կուտայ այն քաղաքավար պարոնին, բայց տեսնելով որ չերթար, կը հարցընէ անոր թէ արդեօք ուրիշ բան մը կուզէ։

— Ժամացոյցդնիդ, պատասխանեց միւսը։

Աղնուականն ալ կը հանէ կուտայ ժամացոյցը. քաղաքավար դողը կառնէ ղայն մեծ շնորհակալութեամբ բայց դարձեալ չերթար։

— Ուրիշ հրաման մը ունի՞ք, կը հարցընէ նորէն մեր աղնուականը։

— *Եթէ կը բարեհաճիք Թաշկինակիդ ալ . . . :*

— *Ինչո՞ւ չէ, կըսէ աղնուականը Թաշկինակը անոր ընծայելով :*

— *Վերջապէս աղնուականին այս նոր բարեկամը ճնաս բարովը կոխեց և քաղաքավարութիւնը ձեռքէ չձգելով հեռացաւ :*

Ասդին մեր աղնուականը մէկ ժամու քունն իրեն քանի նստած ըլլալը հաշուելով անտառէն հեռանալու վրայ էր , երբ քանի մը քայլ առաւ չառաւ , դարձեալ դողը դիմացը տնկուեցաւ ատրճանակը ձեռքը պատրաստ և ամենայն քաղաքավարութեամբ :

— *Արդեօք ուրիշ ծառայութիւն մը կրնա՞մ ընել ձեզի, կը հարցընէ անոր աղնուականը :*

— *Այո, տէր իմ, պատասխանեց դողը , մնացեալ որ ձեր վերարկուն իմինէս քիչ մը աշաճ է, ուստի թէ որ կը հաճիք, փոխենք :*

— *Գլխուս վրայ, պատասխանեց աղնուականը. պատրաստ եմ ձեր հրամանը կատարելու :*

Դողը նոր վերարկուն հագաւ և դարձեալ շնորհակալութեամբ հեռացաւ :

Աղնուականը մեծ ճանբան հասնելով, հագած վերարկուն գննեց, և տեսնելով որ կէրպարանքը քիչ մը աւազակի կը նմանի , մտմտուքը պատեց. Ի՞նչ ընէ Ի՞նչ չընէ. ասանկ մտածելու միջոցին ձեռքը գրպանը տարաւ. Ի՞նչ կը նայիս. իր ատակին քսակը, ժամացոյցը և Թաշկինակը հոն դանելէն զատ՝ լեցուն ծրար մըն ալ ոսկի :

Դողը վերարկուն փոխած ատեն մոռցեր է եղեր գրպանները պարպելու :

Բժիշկ մը իր հիւանդին կապսպրէ որ պարապ ատամնքսով պտըտի :

— *Որո՞ն ատամնքսովը պէտք է որ պտըտիմ, կը հարցընէ հիւանդը ուքալով :*

ԶԵՌՆԱԾՈՒԹԵԱՆ ԽՍՂ

Առանց տեսնուելու բազմահարդ ընկերութեան մը մէջ ներկայանալ՝ շուտասոր ջան մը մեռոր բռնած.

Անտեսանելի ըլլալու համար հարկ չէ կուկէսի մատանին ունենալ՝ որուն զօրութեամբը այս յանդուգն մարդը կրցաւ յափշտակել խեղճ Գանտոլֆադաւորինկեանքը, գահը, թագուհին, ամենքը մէկէն :

Իմ պզտիկ ձեռնածուներս , հիմա ես իմ դաղտնիքս ձեզի պրուցած ժամանակս չըլլայ որ կարծէք թէ կուզեմ այն սովրական վարպետութեան վրայ խօսիլ՝ որ պարականները կը գործածեն՝ իրենց երեսը առնելիքի տէրերէն պահելու համար. այս կերպը շատ սուրբին է և զարմանալու բան մը չէ. իմ ըսելիքս ուրիշ կերպ է :

Երբ բազմութեան մէջ անտես ըլլալու այս փորձն ընել կուզէք, պէտք է որ առնը դիչեր ըլլայ և ընկերութեան դըտնուած տեղին լուսերը մարել տաք, անանկ որ կատարեալ մութ ըլլայ :

Առ կէս կլոր ու խորունկ աման մը կամ չինի մեծ թաս մը կամ փայտէ կուժ մը , վերջապէս մեծ բաւական ձեւով մէջը պարապ կխտագունդ մը. բունէ այդ ամանը փորիդ վրայ հասի կողմէն՝ այնպէս որ բերանը չիտակ դիմացի կողմը դարձած ըլլայ. հերիք է որ այդ ամանին վարի կողմը վառած մօմ մը անկես և այնպէս բռնած մութ սենեակէն ներս մտնես. ամանին շուրջը անանկ խաւար մութով կը պատէ քեղ որ բոլորովին անտեսանելի կըլլաս, ինսորը որ լուսապայծառ Հիւսիսայդին շատ մօտի ամպերն իսկ խաւար ու մութ կերևին հասուի կողմէն :

Ինչպէս ուրիշ անգամ ըսած եմ, թէպէտ այս խաղն ալ մեծ վարպետութիւն մը չէ, բայց բանն ան է որ ճարտասանութեամբ դիմայինդ զարմացընես ըսելով. — «Ձեռքս չհասնի բայց առանց տեսնուելու կրնամ բազմութեան մէջ ներկայանալ, ևայլն :»

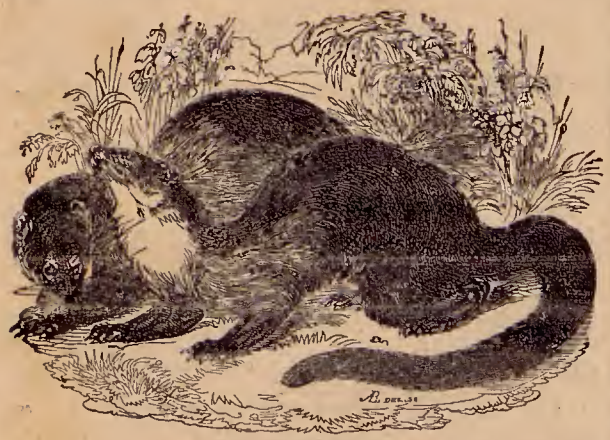

ՍԱՄՈՅՐ

Հաւ ու թռչուն խեղդող կատուատեռ կենդանիներուն մէջ ամենէն ճարպիկն է Սամոյրը, որուն պատկերը հոս վերը դըրուած է։ Իր բնութիւնը և մարմնոյն ձեւը կը նմանին ճիշդ կուղի (սամար), բայց անկէ չատ աւելի ճարտար է որսի եղած ժամանակ։ Անդամ մը որ դլուխը ծակէ մը սեղմի, իսկոյն ներս մտնելով հարիւրաւոր հաւ որ ըլլայ կը խեղդէ մէկ վայրկեանի մէջ։ Բարեբաղդաբար այս կենդանին դիզերու և քաղաքներու մօտ չատ չդտնուիր, այլ միայն Լէհաստանի և Ռուսիոյ ցուրտ կողմերը՝ ուր ձմեռն այս կենդանւոյն որսորդութիւնը կըննեն։

Այս կենդանւոյն մորթն է սաւոյր ըսուած այն թանկագին մուշտակը, որ աշխարհիս ամեն կողմը յարգի է. ձմրան եղանակին մորթն աւելի դեղեցիկ դոյն մը կ'առնու, ասոր համար ձմեռ ատեն բըռնուածը աւելի սուղ գնով կը ծախուի։

Հին ատենը Արևելքի թագաւորներն, սուլթաններն ու Եւրոպայի կայսրերն սամոյրի մուշտակէ վառաւոր հագուստներ կը հագնէին։ Ֆռանսացւոյ Ալբունական կարմիր վերարկուներն այս մուշտակով զարդարուած էին, ինչպէս են Անդլիացւոյը մինչև ցայսօր։

Խղճիդ խայթերով մի երբար պատկելու, մի կարծեր որ բուները կրնայ մեղմացընել զանոնք, գիտցիր որ աւելի կը տանջէ քեզ։

ԱՆՑԵԱԼ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

Անցեալ թերթին հանելուկը չինողն էր Անտոնիկ Զարխեան, կը նշանակէր Կրիայ, առաջին անգամ լուծողն է Լևոն Ասատուրեան Բերայի՝ որ վայելուչ նամակ մը դրած է մեզի հանելուկը բացատրելու համար. իրմէ զատ ուրիշ մեկ քանի տղայք ալ ճշդիւ լուծած են, բայց կը յիշեցընենք մեր պզտիկ ընթերցողներուն որ ամենէն առաջ լուծողին անունը կը հրատարակենք միշտ. միայն թէ երբոր յիշատակութեան և գովութեան արժանի գրութիւն մըն ալ ստանանք՝ կը խոստանանք զայն ալ հրատարակել, ինչպէս այս թերթին մէջի Մկներուն և կոյր կատուին առակը։

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Նախ կանայչ է, ապա բուխ է,
Եւ ապա սեաւ՝ ժամանակէ,
Ցոյսդ վրան դիր տարածէ.
Տես թէ որքան բարիք բերէ։

ԹԱՏՐՈՆ
ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

Այս Թերթը կը հրատարակի ընտիր Ղեմոյ վրայ, բազում պատկերօք և Արամեան տպագրութեամբ՝ ամեն 15 օրն անգամ մը, ամեն ամսոյ 1 ին և 16 ին, ներկայ տարեգլխէն սկսեալ։

Պարունակութիւնն է Թէ մանչ և Թէ աղջիկ տղայոց և պատանեկաց կրթութեան համար յօրինուած կարճառօտ պատմութիւններ, վարժութեան համար նամակներ և ճառեր, ուսումնական գիտելիքներ, պատմական տեղեկութիւններ, քրիստոնէական պատուէրներ, բարոյական խրատներ, հատընտիր առակներ և այլն, վերջապէս տղայոց ընթերցասիրութիւնը գրգռող գրօսալի հատուածներ, և այս ամենը մանկանց հասկնալի ընելու համար զուարճալի ոճով աւանդուած։

Ստորագրութեան պայմաններն են՝

Տարեկան գին՝ Մեկ մեհիտ կանխիկ՝ Կ. Պոլսոյ համար։
Բօսթայի տարեկան ծախք կը պահանջուի՝
Արուարձանաց համար 6 դուրուշ պղինձ աւելի.
Գաւառաց » 6 » արծ. աւելի։

Բաժանորդագրութիւնը տարեգլխէն կսկսի։

Այս Թերթը ձեռքէ կամ հատով չվաճառիր։

Թերթին վերաբերեալ նամակ և խնդրագիր պէտք է ուղղուին առ « Ց. Ց. Պարոնեան, Տէր—Տօրէն Մանկանց Թատրոնի, Կ. Պոլիս, Յակոբեան խան, Արամեան տպարան։ »

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ
Ց. Ց. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ.—ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զազմազնըլար եօղուշու Թիւ 10. Յակոբեան խան, Թիւ 13.